

Ort och datum
Stockholm, 2020-11-06

Handläggare
Carita Sturesson

Vår referens
30601-2020/1154

Er referens
S2020/05621/FS

Socialdepartementet

Remissvar – Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)

Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har drygt 115 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Allmänna synpunkter

Vårdförbundet anser att det är av största vikt att det finns ett väl fungerande nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård. Detta krävs för att vården ska få de bästa förutsättningarna att bli jämlik, evidensbaserad och patientsäker. Vårdförbundet välkomnar därför detta betänkande, men ser att betänkandet kunnat generera fler skarpa förslag.

Vårdförbundet anser:

- att utredningen borde ha ställt krav på att kommunerna ska vara delaktiga i kunskapsstyrningsorganisationen.
- att nationella riktlinjer borde utformas utanför arbetsgivarorganisationen för att säkerställa att de bygger på evidens framför andra intressen såsom exempelvis ekonomi.
- att utredningen borde gett förslag på en rättslig reglering gällande kompetensutveckling och fortbildning för professionerna inom hälso- och sjukvården.
- att betänkandet tydligare borde tryckt på vikten av att de olika professionerna inom hälso- och sjukvården och deras kunskapsområden finns med i hela kunskapsstyrningskedjan.

Vårdförbundet ser positivt på att betänkandet belyser vikten av den kommunala hälso- och sjukvården och att kommunerna deltar i kunskapsstyrningen. Vården ställer just nu om till en god, nära och personcentrerad vård där den kommunala hälso- och sjukvården kommer spela en allt större roll. Vårdförbundet anser att utredningen borde ha ställt krav på att kommunerna ska vara delaktiga. Nu handlar det endast om frivillighet. Vårdförbundet ser betydelsen av att arbeta tillsammans oavsett huvudman detta för att stärka folkhälsan och ge bästa förutsättningar till en god, nära och personcentrerad vård.

Vårdförbundet anser att kunskapsstyrningen ska vara integrerad i hela kedjan. Här hade betänkandet behövt lyfta den problematik som nu finns med att arbetsgivarorganisationen tillsammans med regionerna är den som till största delen

styr den nationella kunskapsstyrningen. Nationella riktlinjer borde enligt Vårdförbundet utformas utanför arbetsgivarorganisationen för att säkerställa att de nationella riktlinjerna bygger på evidens framför andra intressen såsom exempelvis ekonomi. Kommunerna skulle vid ett sådant upplägg på ett naturligt sätt kunna bli integrerade i kunskapsstyrningen. Regionernas självstyre kan också vara en bromskloss när nationella riktlinjer ska implementeras då förutsättningarna i regionerna skiljer sig åt. Det är av största vikt att nationella riktlinjer följs av regionerna för att vården ska bli jämlik och inte göra skillnad på geografi.

Det är mycket positivt att betänkandet lyfter frågan om reglerad fortbildning. Utredningen borde dock enligt Vårdförbundet gett ett skarpare förslag om reglering i sina övervägande och förslag. Den borde även lyft frågan om rätt kompetens på rätt plats då vi vet att bristen på kompetens är en större patientsäkerhetsrisk än bristen på personal.

Betänkandet rekommenderar att läkemedelskommittéerna ska bestå medan Vårdförbundet hellre hade sett vårdkommittéer. Vi ser en fara i det snäva begrepp som läkemedelskommittéer utgör och det faktum att bredden på kompetens och arbetsområden inom läkemedelskommittéerna är på frivillig basis. Läkemedelskommittéerna löper dessutom en risk att bli en stuprörsorganisation bredvid den kunskapsstyrningsorganisationen som finns i regionerna idag.

Utredningen borde även lyft tydligare än vad som framgår i betänkandet vikten av de olika professionernas kunskapsområden och att dessa finns med i hela kunskapsstyrningskedjan. Så som det idag ser ut i kunskapsstyrningsorganisation är det en tydlig medicinsk inriktning. Annan kompetens såsom sexuell och reproduktiv hälsa och/eller omvårdnadskompetens behöver finnas med. Betänkandet borde här uttryckt sig i termer som att den kompetens och profession som berörs av riktlinjerna också ska finnas med i framtagandet och inte som nu i benämning bör.

Vårdförbundet avstyrker inget av förslagen som utredningen lägger fram även om flera förslag borde varit av skarpare karaktär.

Närmare synpunkter

Kap. 15 En statlig funktion för nationell uppföljning

Vårdförbundet ser positivt på en statlig funktion för uppföljning. Det är av stor vikt att de överenskommelser och statliga satsningar som sker är genomtänkta, men också att de pengar som fördelas i överenskommelsen verkligen går till det som satsningen prioriterar. Tydligare överenskommelser med tydligare krav på återrapportering är något som Vårdförbundet ser som en möjlig väg för att statliga medel satsas och hamnar rätt.

En statlig funktion kan öka förutsättningarna för att detta sker. Vårdförbundet är därför positiv till förslaget, men vill understryka vikten av att funktionen också blir en del i kunskapsstyrningen och inte enbart en återrapporterande funktion till staten.

Att Vårdanalys får det övergripande ansvaret för uppföljning av överenskommelser ser Vårdförbundet som positivt samtidigt som det är av viktigt att andra myndigheter får möjlighet till att utföra uppföljningar om så behövs för att uppföljningen ska bli neutral och bred.

Kap. 16 Förstärkt stöd till kunskapsbaserat arbete i regioner och kommuner

Som en del av utredningens uppdrag fanns att analysera hur vårdens förbättringsarbete kan stärkas särskilt på lokal nivå. I denna del ingår det att eventuellt införa så kallade vårdkommittéer.

Betänkandet vrider och vänder på begreppet läkemedelskommitté ingående och kommer fram till att begreppet läkemedelskommitté ska bestå och att inga lagändringar behöver göras. Vårdförbundet ser en fara i det snäva begrepp som läkemedelskommittéer ändå utgör och det faktum att bredden på kompetens och arbetsområden inom läkemedelskommittéerna är på frivillig basis. Det finns en risk för att läkemedelskommittéerna blir en stuprörsorganisation bredvid den kunskapsstyrningsorganisationen som finns i regionerna idag.

Vårdförbundet vill se en kunskapsstyrningsorganisation som dels styrs av professionerna och då inte enbart den medicinska professionen och dels finns utanför arbetsgivarorganisationen då risken är uppenbar att nationella riktlinjer kan påverkas av mer än evidens såsom exempelvis ekonomi.

Vårdförbundet är positiv till att utredningen lyfter vikten av den kommunala hälso- och sjukvården i kunskapsstyrningen, men ser också att det krävs mer än frivillighet för att regionerna ska samarbeta med kommunerna. Man behöver också säkerställa att så sker.

Vårdförbundet ser mycket positivt på att vikten av reglerad kompetensutveckling lyfts. Här ser vi dock att ett skarpare förslag hade varit att föredra. Om det överhuvudtaget ska kunna bli framgång i implementering av nya förbättringar och riktlinjer krävs det en hälso- och sjukvårdspersonal som får praktiska möjligheter och förutsättningar att förkovra sig och därmed arbeta efter vetenskap och beprövad erfarenhet såsom lagen säger. Arbetsgivare som inte kan ge rätt förutsättningar till kompetensutveckling lever heller inte upp till det som krävs av en arbetsgivare och ger heller inte möjlighet för hälso- och sjukvårdspersonalen att fullfölja sina åtagande.

Utredningen borde, även om det enligt utredningen inte ingick i direktivet, gett ett förslag på rättslig reglering av kompetensutveckling och inte lagt det som en punkt på Nationella vårdkompetensrådet dagordning.

Kap. 17 Långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

Förslaget om en 10-årig överenskommelse mellan staten, regionerna och kommunerna ser Vårdförbundet som ett välmenat förslag då betänkandet pekar på vikten av samarbete parterna emellan. Vårdförbundet ser precis som utredningen att 10 år nog är tillräckligt för att samarbetet ska bli en naturlig del i det arbete man utför gällande kunskapsbaserad vård. Precis som skrivs är det viktigt att hälso- och sjukvården fungerar i hela kedjan och särskilt om vi på ett lyckat vis ska klara av omställningen mot en god, nära och personcentrerad vård. Vårdförbundet har dock något svårt att se sammanhanget med den 10-åriga överenskommelsen och den befintliga kunskapsstyrningsorganisationen som redan finns idag.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande